

Kennis in viervoud

*Voor Margriet
en ons achttal*

DS. H. KORVING

KENNIS
in
VIERVOUD

Ken de Heere - Ken jezelf
Ken je Bijbel - Ken je toekomst

Brevier

© 2015 Brevier uitgeverij - Kampen
www.brevieruitgeverij.nl

Omslagontwerp: Brainstorm
Opmaak binnenwerk: Gewoon Geertje

ISBN 9789491583650
NUR 707

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

INHOUDSOPGAVE

Woord vooraf	7
I Ken de Heere	13
1.1 God leren kennen	13
1.2 Wie is God?	19
1.3 Wat is 'kennen'?	27
1.4 Gekend worden	32
1.5 De hemelse Vader	35
1.6 De enige Middelaar	42
1.7 De andere Trooster	70
II Ken jezelf	89
2.1 Jezelf leren kennen	90
2.2 Tussen twee polen	112
2.3 Adoptiekind	119
2.4 Strijder	126
2.5 Bidder	134
2.6 Ambtsdrager	143
2.7 Pelgrim	157
III Ken je Bijbel	169
3.1 De Bijbel is het Woord van God	171
3.2 De Bijbel over de Bijbel	180
3.3 Lees je Bijbel	197
3.4 Het nut van de Bijbel	205
3.5 Aan je Bijbel heb je genoeg	219
3.6 De levende stem	228
3.7 Gods Woord houdt stand in eeuwigheid	237
IV Ken je toekomst	251
4.1 De christelijke hoop	252
4.2 Sterven – en dan?	264
4.3 De eindtijd	275
4.4 De wederkomst	286
4.5 De opstanding van het lichaam	300
4.6 Hemel en hel	310
4.7 De nieuwe hemel en de nieuwe aarde	326

WOORD VOORAF

In maart 2009 hield een jonge Canadese vrouw, Rachel Barkey een lezing voor een groep van ongeveer zeshonderd vrouwen uit Vancouver en omgeving. Of beter, het was een getuigenis van de hoop die in haar was. Hoop die gewerkt is door de Heilige Geest en gegrond op Gods Woord noemt de Bijbel *levende hoop* (1 Petr. 1,3.23). Dat is tevens hoop die nooit vergaat, zelfs niet in het stervensuur. Deze levende hoop ontleent haar leven aan en baseert zich op de opstanding van Jezus Christus. Daarom is het hoop die nooit wordt beschaamd en blijft tot in eeuwigheid!

Rachel was getrouwd met Neill en moeder van twee jonge kinderen (5 en 2 jaar). Ze had een agressieve vorm van botkanker en wist dat ze niet lang meer zou leven. Ze stierf twee maanden later, in mei 2009 op de leeftijd van 37 jaar.

Haar toespraak had ze onderverdeeld in de volgende onderwerpen: ken de Heere, ken jezelf, ken het evangelie, ken je bestemming. Kennis in viervoud dus.

Ik erken dat ik mijn indeling van de stof in dit boekje aan haar toespraak heb ontleend.

Tegelijk zal ieder die haar getuigenis heeft gehoord, inzien dat ik het op mijn eigen manier heb verwerkt en uitgewerkt. Niettemin ben ik van mening dat de vier onderwerpen die zij in haar getuigenis naar voren bracht, kernachtig raken waar het voor iedereen om gaat.

1. Het is het voorrecht van de ware christen om de Heere te mogen kennen.
2. Dat gaat altijd gepaard met ware zelfkennis.
3. Dit alles is slechts te ontleen aan het Woord van God.
4. Het zal het hart vervullen met een welgefundeerde en onuitroeibare hoop.

Over deze dingen wil ik graag met je nadenken, bij het licht van de Schrift. Wij kunnen niet met minder toe dan met een levende hoop. Dat is het echte. Daar klopt het geestelijke leven in. Daar houden

beschouwingen en redeneringen op, en begint het aanbidden en oprecht dienen van God in gehoorzaamheid en wederliefde.

Wellicht heb je nog niet zo lang geleden belijdenis mogen afleggen van het geloof. Van veel jongeren hoor ik dat ze daarna het intensieve onderzoek van Gods Woord en het onderricht erover missen. Hun vraag is: hoe kunnen we ons verder verdiepen in Gods Woord? Ook als het voor u of jou al wat langer geleden is dat je op de weg van de Heere ging wandelen, is het zaak om je te blijven verdiepen in de kernwaarheden van de Bijbel. Dit boekje wil je daarbij van dienst zijn. Het woord 'kennis' in de titel moet je dus niet opvatten als intellectuele kennis, maar dien je te verbinden met de levende hoop, het ware geloof en de vurige liefde. Het gaat om geloofskennis in viervoud.

Voor hen die dit boek willen gebruiken op een Bijbelkring of vereniging heb ik, om de bespreking te dienen, per paragraaf enkele gespreksvragen geformuleerd. Die vind je achterin dit boek.

Het zal je opvallen dat ik hier en daar nogal veel Bijbelteksten citeer. Dat wil ik graag even uitleggen. Op deze manier wil ik de Bijbel zelf met je opendoen en onderzoeken. Ik hoop dat Gods Woord zelf aan het woord komt. Immers, alleen als onze hoop grondig in Gods Woord is gefundeerd, zal zij – net als in de gelijkenis van de wijze bouwer (Matth. 7,24-29) standhouden in de stormen – zelfs van het oordeel.

Van harte hoop ik dat deze studie onder de zegen van de Heere gebruikt mag worden voor je verdieping van de geestelijke kennis–in–viervoud en je toerusting voor het christelijke leven. Opdat wij allen rekenschap zouden geven van de hoop die in ons is.

Ds. H. Korving

Voetnoot: De voetnoten kun je als je dat wilt gerust overslaan. Ze dienen slechts om te laten zien uit welke bronnen ik heb gedronken en om je een handreiking te doen als je in bepaalde onderdelen verder wilt verdiepen.

BIJ DE AFBEELDING OP DE OMSLAG

De afbeelding op de omslag laat de vier thema's van dit boek in hun onderling verband zien.

De persoon in te midden is op weg.

De kennis van God wordt gesymboliseerd door het kruis.

De kennis van zichzelf wordt gesymboliseerd door de persoon die onderweg is.

De kennis van de Bijbel wordt aangeduid door de opengeslagen Bijbel die het fundament onder alles is.

De toekomst ligt voor hem.

Alleen bij een opengeslagen Bijbel zullen we kunnen komen tot de rechte kennis van God, van onszelf en van de toekomst. Op deze manier hangt alles met elkaar samen.

HOOFDSTUK 1

KEN DE HEERE

HOOFDSTUK 1 - KEN DE HEERE

Stel je voor, je loopt door een drukke winkelstraat. Er zijn honderden mensen die winkel in, winkel uit gaan. Je ziet ze wel, maar je gaat aan ze voorbij. Ineens zie je een bekend gezicht. Je ontdekt een goede vriend tussen al die onbekende mensen. Je roept zijn naam. Hij kijkt om, zwaait en komt naar je toe. Je groet elkaar en hebt een fijn gesprek.

1.1 God leren kennen

Voor veel mensen is God de grote onbekende. Ook één van de velen, want er zijn zoveel godsdiensten, religies, opvattingen, meningen, levensbeschouwingen en filosofieën, dat je door de bomen het bos niet meer ziet.

Is Hij voor jou die Ene geworden, die goede Vriend, wiens naam je kent? Van Wie je het fijn vindt om Hem te spreken en te ontmoeten? Wie is God?

In dit voorbeeld over de ontmoeting van een vriend is uiteraard niet alles gezegd wat over God gezegd moet worden. Maar het maakt wel duidelijk dat je eerst met iemand kennis moet maken voordat het tot een persoonlijke relatie kan komen. Aan dat aspect willen we in dit hoofdstuk aandacht geven.

Als je je voorbereidt op een sollicitatiegesprek voor een nieuwe baan of een stageplaats, zul je, wanneer je met enig gezond verstand bent begiftigd, eerst proberen wat je kunt om via internet of andere kanalen informatie te krijgen over het betreffende bedrijf. Je wilt niet onbeslagen ten ijs komen en in het gesprek kunnen laten zien dat je het de moeite waard vond om je van tevoren te verdiepen in de dingen die het bedrijf over zichzelf heeft gepubliceerd. Als je uitsluitend afgaat op je eigen intuïtie of op de mening van anderen, zul je in dat gesprek al snel door de mand vallen. Het zal blijken dat je slecht op de hoogte bent of bevooroordeeld.

Of dat bevorderlijk is voor de goede afloop van het gesprek, kan ieder raden.

Niet anders is het wanneer iemand God wil leren kennen. Toch komt het heel veel voor, dat zodra er een gesprek over God ontstaat,

men roept: 'Ja maar *ik vind...*' Men heeft zo zijn eigen gedachten over God, zijn eigen mening over God en doorgaans komt er dan een godsbeeld naar voren waaruit moet blijken dat het niet zinvol is om in zo'n god te geloven.

Men laat zich leiden door eigen inzicht, gaat af op intuïtie of is bezet met vooroordelen. Dat helpt niet echt verder. Zorg nu eerst eens dat je goed geïnformeerd bent. Wie God wil leren kennen, moet aandacht geven aan wat Hij van Zichzelf heeft geopenbaard. Als wij spreken over God, moeten we niet voor onze beurt spreken. Laten we eerst God laten (uit)spreken.

Wat zegt God van Zichzelf?

Heeft God dan iets van Zichzelf geopenbaard? Jazeker. Op twee manieren zelfs. Je zou ook kunnen zeggen: op twee niveaus. God heeft Zichzelf geopenbaard in de schepping en Hij heeft Zichzelf geopenbaard door te spreken (en dit is weer opgeschreven en vastgelegd in wat wij de Bijbel noemen). De Nederlandse Geloofsbelijdenis (NGB) wijst hierop in artikel 2.

Van de schepping wordt daar gezegd dat deze voor onze ogen is als een mooi boek, waarin alles wat God geschapen heeft, de grote zowel als de kleine zaken, als letters zijn die samen ons een boodschap overbrengen. Welke boodschap? Gods eeuwige kracht en goddelijkheid (zie Rom. 1,20).

De boodschap is er. De boodschap luidt: God is er! Hij beschikt over oneindige kracht, want Hij is de Schepper van hemel en aarde. Ziet iedereen dat? Helaas niet, maar dat neemt niet weg dat God in de schepping een boodschap over Hemzelf heeft achtergelaten. Het is als de afdruk van voetstappen in het zand: als je die afdruk ziet, dan kun je daar veilig uit concluderen dat hier iemand gelopen heeft.

Het is belangrijk om dit even goed vast te houden. God heeft niet nagelaten iets over Zichzelf bekend te maken. Niemand zal ooit kunnen zeggen: ik wist het niet. Er is geen excuus. Daarom zegt NGB art. 2 dat deze dingen genoegzaam zijn om alle mensen te overtuigen en hun alle onschuld te benemen. Niemand kan zich verontschuldigen dat hij nooit iets van God heeft vernomen (opnieuw Rom. 1,20). Wie dat zegt, heeft niet goed opgelet.

Niemand heeft in het Nederlands taalgebied treffender onder woorden gebracht dat Gods naam in de schepping valt te lezen dan de Belgische priester en dichter Guido Gezelle (1830-1899) in zijn

gedicht 'Het Schrijverke'. Het gaat in dit gedicht over een soort watertorretje dat allemaal kringetjes draait op het wateroppervlak. De dichter vraagt dit kleine diertje wat het aan het doen is.

*O Krinklende winklende¹ waterding
met 't zwarte kabotseken² aan,
wat zien ik toch geren uw kopke flink
al schrijven op 't waterke gaan!
Gij leeft en gij roert en gij loopt zo snel,
al zie 'k u noch arrem noch been;
gij wendt en gij weet uwen weg zo wel,
al zie 'k u geen ooge, geen één.
Wat waart, of wat zijt, of wat zult gij zijn?
Verklaar het en zeg het mij, toe!
Wat zijt gij toch, blinkende knopke fijn,
dat nimmer van schrijven zijt moe?
Gij loopt over 't spiegelend³ water klaar,
en 't water niet meer en verroert
dan of het een gladdige windtje waar,
dat stille over 't waterke voert.
o Schrijverkes, schrijverkes, zegt mij dan, -
met twintigen zijt gij en meer,
en is er geen een die 't mij zeggen kan: -
Wat schrijft en wat schrijft gij zo zeer⁴?
Gij schrijft, en 't en staat in het water niet,
gij schrijft, en 't is uit en 't is weg;
geen christen en weet er wat dat bediedt:
och, schrijverke, zeg het mij, zeg!
Zijn 't visselkes daar ge van schrijven moet?
Zijn 't kruidekes daar ge van schrijft?
Zijn 't keikes of bladtjes of blomkes zoet,
of 't water, waarop dat ge drijft?
Zijn 't vogelkes, kwietlende⁵ klachtgepiep,
of is 'et het blauwe gewelf,*

-
1. scherpe bochten beschrijvend.
 2. mutsje.
 3. spiegelend.
 4. zo vlug.
 5. kwetterend.

*dat onder en boven u blinkt, zoo diep,
of is het u, schrijverken, zelf?
En 't krinkelende winklende waterding,
met 't zwarte kapoteken⁶ aan,
het stelde en het rechtte zijne oorkes flink,
en 't bleef daar een stondeke⁷ staan:
"Wij schrijven," zoo sprak het, "al krinklend af
het gene onze Meester, weleer,
ons makend en leerend, te schrijven gaf,
één lesse, niet min nochte meer;
wij schrijven, en kunt gij die lesse toch
niet lezen, en zijt gij zo bot?
Wij schrijven, herschrijven en schrijven nog,
den heiligen Name van God!"*

Dit kleine diertje begreep de bedoeling van zijn Schepper dus beter dan de dichter: ben je dan zo afgestompt dat je niet eens de Naam van God kunt lezen die hier wordt geschreven?

Inderdaad, dat is het ontstellende gevolg van de zonde, dat wij zo afgestompt zijn en zo verblind, dat we zelfs de grootste koeienletters niet eens kunnen lezen. We hebben de bril van Gods Woord en het licht van de Geest nodig om Gods handschrift in de schepping te kunnen lezen.

'Het is net als bij bejaarden, mensen met een oogziekte en anderen die niet goed kunnen zien. Je kunt zulke mensen een nog zo fraai geschreven boek voorhouden, ze zien dan wel dat er iets geschreven staat, maar ze zullen nauwelijks in staat zijn twee woorden achter elkaar te lezen. Pas als ze een bril opzetten, zullen ze met behulp daarvan kunnen gaan lezen wat er precies staat. Zo brengt de Schrift orde aan in wat er anders in onze geest her en der aan kennis van God verspreid ligt; zij verdrijft de duisternis en laat ons helder zien wie God werkelijk is.⁸

Gods brief

In de schepping zien we dus een zekere openbaring van God: Gods handschrift, of Gods voetstappen. Zeker, je kunt aan die voetaf-

6. manteltje.

7. ogenblik.

8. Joh. Calvijn, *Institutie* I.1,6. Vertaling C.A. de Niet. Houten 2009.

drukken zien dat hier iemand heeft gelopen. Maar wie is die 'iemand'? Je kunt nog geen naam of gezicht bij die persoon denken. Wanneer diezelfde persoon je echter een persoonlijke brief stuurt, wordt het meteen anders.

Dat heeft God nu gedaan. 'Ten tweede geeft Hij zichzelf nog duidelijker en volkomener aan ons te kennen door zijn heilig en goddelijk Woord, namelijk zoveel als voor ons nodig is in dit leven, tot Zijn eer en de zaligheid van de zijnen' (NGB art. 2).

Als we nadenken over Gods Woord dienen we ons te realiseren dat God Zich in eerste instantie heeft geopenbaard door Zijn Woord te spreken; pas later is dit gesproken Woord op schrift gesteld. Deze schriftelijke vastlegging vinden we in de verschillende Bijbelboeken. Nog weer later zijn de op schrift gestelde woorden van God samengevoegd tot het een geheel dat wij de Bijbel noemen. De enige route om iets te weten te komen over Wie God is, loopt voor ons via Zijn Woord.

Het adres

Aan wie heeft God Zijn brief geadresseerd? Het moet duidelijk zijn dat de mens degene is die door God wordt aangesproken en 'aangeschreven'. De eerste bladzijden van de Bijbel melden ons hoe God hemel en aarde heeft geschapen, en op de laatste scheppingsdag de mens schiep. De mens neemt onder al de schepselen een unieke en bijzondere plaats in. Daarvoor zijn een aantal aanwijzingen te vinden in de tekst.

Allereerst laat zijn schepping op de zesde dag al uitkomen dat het scheppingswerk nu zijn climax bereikt. Als laatste van alles heeft God de mens geschapen. Hier heeft God, met eerbied gesproken, naartoe gewerkt. Al het andere dat God geschapen heeft, biedt de context waarbinnen de mens mag functioneren.

Vervolgens wordt alleen van de mens gezegd, dat hij naar Gods beeld en gelijkenis is geschapen (Gen. 1,27). Van geen van de andere schepselen wordt dit zo gezegd. De mens wordt hiermee in een zeer bijzondere relatie tot God geplaatst. Wat dit inhoudt, willen we nog nader onderzoeken.

In de derde plaats klinkt aan het eind van de dag waarop God de mens schiep, de goddelijke beoordeling: 'zeer goed', terwijl aan het eind van de vorige scheppingsdagen steeds te lezen staat dat het 'goed' was. 'Zeer goed' geeft aan dat God Zijn werk heeft volbracht

in overeenstemming met Zijn eigen voornemen en bedoeling en dat het geheel beantwoordt aan Zijn eer.

Wat betekent het nu dat de mens naar Gods beeld en gelijkenis is geschapen? Eenvoudig gezegd: de mens lijkt op een bepaalde manier op God. Op een bepaalde manier, inderdaad, maar op welke manier? Laten we eens het volgende in gedachten nemen. Een kind kan op twee manieren op zijn vader lijken: wat betreft zijn uiterlijk en wat betreft zijn karakter of zijn doen en laten. Het eerste kan niet aan de orde zijn als het gaat om de mens die op God lijkt. God heeft geen lichaam, God is een eeuwige Geest. Dus de gelijkenis tussen de mens en zijn God zit niet in zijn uiterlijke gestalte, maar wel in zijn innerlijke gehalte. Zoals een kind bepaalde karaktereigenschappen van zijn vader duidelijk kan vertonen, zo vertoont de mens bepaalde eigenschappen die hij van God heeft gekregen. Denk aan wijsheid, liefde, trouw enz. Deze eigenschappen stelden de mens in staat om op een persoonlijke en vertrouwelijke manier met God om te gaan – en ook met elkaar, trouwens. De mens mocht God kennen, liefhebben, gehoorzamen en dienen. Daarnaast was er oorspronkelijk geen enkele belemmering die het contact zou verstoren of frustreren: de mens stond in een rechte verhouding tot zijn God, zonder dat er sprake was van enige schuld die hun verhouding stuk zou maken. Je zou kunnen zeggen: zijn hart was zuiver, zonder schuld. Bovendien was ook de levenswandel van de mens rein, zuiver, zonder enige vlek of rimpel. We vatten het geschapen zijn naar Gods beeld daarom doorgaans samen met drie kernwoorden, namelijk dat dit bestaat in kennis, gerechtigheid en heiligheid.

Deze drie woorden zijn ontleend aan Efeze 4,24 en Kolossenzen 3,10.

Paulus schrijft daar over de mens die door de Heilige Geest wordt vernieuwd. Van die nieuwe mens geldt volgens Efeze 4: *die overeenkomstig het beeld van God geschapen is, in ware rechtvaardigheid en heiligheid*. En in Kolossenzen 3 dat de nieuwe mens *vernieuwd wordt tot kennis, overeenkomstig het beeld van Hem Die hem geschapen heeft*.

In de herschepping door de Heilige Geest keert het oorspronkelijke beeld Gods weer terug. Nu kunnen we dus uit dit herstel door de Heilige Geest afleiden dat het oorspronkelijke beeld Gods bestond in kennis, gerechtigheid en heiligheid. Wat we door de zonde zijn kwijtgeraakt, wil God uit genade weer herstellen. Wat een voorrecht:

God te mogen kennen (*kennis*), van schuld bevrijd te zijn (*gerechtigheid*) en heilig en toegewijd voor Hem te mogen leven (*heiligheid*).

Het vermogen om God te kunnen (leren) kennen is dus het privilege van de mens. Dan zul je echter Zijn brief niet ongelezen moeten laten. Immers, alleen door het lezen, overdenken en bestuderen van Zijn Woord zul je de Afzender kunnen leren kennen.

1.2 Wie is God?

Als we om te beginnen eens op ons laten inwerken wat God van Zichzelf bekend maakt bij de schepping van de wereld en van de mens, dan vallen ons meteen al een aantal belangrijke aspecten op. De God van de Bijbel blijkt over een onvergelijkbaar grote kracht te beschikken. Hij is de Schepper! Hij is Degene Die dit alles tot stand bracht. Hoe? Door slechts te spreken. Deze grootheid van God als Schepper verdient onze bewondering en aanbidding.

Psalm 33 belijdt dit als volgt: *Door het Woord van de HEERE is de hemel gemaakt, door de Geest van Zijn mond heel hun legermacht. (...) Want Hij spreekt en het is er, Hij gebiedt en het staat er* (Psalm 33,6.9).

Paulus brengt dit later, als hij in Athene op de Areopagus het woord voert, op treffende wijze onder woorden. Hij is geprikkeld door de aanblik van de stad, die vol is van tempels en beelden ter ere van allerlei afgoden. Maar de ware God is de grote Onbekende. Paulus zegt dan:

De God Die de wereld gemaakt heeft en alles wat daarin is, Deze, Die een Heere van de hemel en van de aarde is, woont niet in tempels die met handen gemaakt zijn.

Hij wordt ook door mensenhanden niet gediend alsof Hij iets nodig heeft, omdat Hij Zelf aan allen het leven, de adem en alle dingen geeft (Hand. 17,24-25).

God is de Oorspong en Bron van alle leven.

Hij is ook de Vormgever en Zingever van het leven.

Als we daarover nadenken in relatie tot onszelf, moeten we de volgende drie zaken erkennen:

1. wij danken ons leven aan Hem;
2. God heeft recht op ons leven;
3. Hij is het doel van ons leven.

In Genesis 1 en 2 lezen we ook hoe God aan de mens een opdracht en een gebod gaf. De opdracht om de aarde te bebouwen en te bewaren (Gen. 1,28; 2,15). Het gebod om niet te eten van de boom der kennis van goed en kwaad, die samen met de boom des levens in het midden van de hof was geplaatst (2,17). God doet Zich op deze wijze kennen als Koning en Wetgever. Het vervolg maakt duidelijk dat God Zijn recht ook handhaaft en daar niet van afwijkt. Ook als Koning en Wetgever verdient God onze verering, onze gehoorzaamheid en ons ontzag.

Daar komt echter nog een zeer wezenlijke gedachte bij. De oorspronkelijke toestand is niet gebleven zoals God haar bedoelde. Genesis 3 beschrijft het raadsel van de val en ongehoorzaamheid van onze eerste voorouders. Hun ongehoorzaamheid aan God betekende een breuk in alle relaties waarin God de mens had geschapen:

1. de relatie met God werd verbroken;
2. de relatie tot de naaste heeft eronder te lijden (Adam geeft Eva de schuld, in Genesis 4 wordt de eerste moord – een broedermoord!) gepleegd;
3. de relatie tot de schepping wordt problematisch: het aardrijk wordt vervloekt, de aarde brengt doorns en distels voort, het leven wordt voor man en vrouw moeizaam op aarde (Gen. 3,16-19).

Tegen die donkere achtergrond klinkt de eerste belofte in de Bijbel. God, de Schepper, Koning en Wetgever, blijkt een plan van verlossing klaar te hebben liggen, waarin Hij erin voorziet dat er voor de mens die Hem verlaten heeft – en nu ook het paradijs verlaten moet en geen toegang meer heeft tot de boom des levens-, toch een terugkeer mogelijk is tot God en Zijn gunst. Die eerste belofte spreekt van strijd en overwinning: eens komt het beloofde Vrouwenzaad dat een volkomen overwinning zal behalen (Gen. 3,15). Daar zorgt God voor. Het vervolg van de Bijbel is in feite een nadere ontvouwing van datgene wat in deze eerste belofte (de zgn. ‘moederbelofte’: moeder van alle volgende beloften) naar voren komt.

Bij het licht van het Nieuwe Testament mogen we zeggen dat het ten diepste gaat om Christus. En het loopt uit op een terugkeer in het paradijs, waar weer toegang is tot de boom des levens, dus tot het eeuwige leven bij God (Openb. 22,1-5).

De grote en almachtige Schepper, de hoogverheven Koning en rechtvaardige Wetgever blijkt tevens een God te zijn Die liefdevol

bewogen is over de mens en Die Zijn eigen werk niet zomaar prijsgaaf aan het verderf. Hij is de God van Verlossing!

Gods eigenschappen

We hebben in onze verkenning tot nu toe al een paar belangrijke eigenschappen mogen ontdekken van God. We hebben iets gezien van Zijn almacht, van Zijn rechtvaardigheid en van Zijn liefde. In feite ook al van Zijn wijsheid, want Hij Die in staat is tot de schepping van een zo welgeordende kosmos, moet wel over een fenomenale wijsheid beschikken

(Kosmos betekent trouwens sieraad: zo mooi heeft God alles gemaakt. Kosmos is het tegenovergestelde van chaos). De wijsheid van God komt op een andere manier ook naar voren. Aan het plan van de verlossing dat God na de zondeval heeft geopenbaard, ligt namelijk ook Zijn wijsheid ten grondslag.

Het is goed om hier even pas op de plaats te maken, voor we verder gaan in onze zoektocht naar God eigenschappen. Waar we voor moeten oppassen is dat we alleen bezig zouden zijn om kennis te vergaren *over* God, terwijl dat niet gepaard gaat met kennis *van* God.

Het kennen van God veronderstelt een vertrouwelijke relatie. Kennis over God kan puur formeel en verstandelijk blijven. Het kennen van God brengt omgangservaring met zich mee. De kennis over God hoeft niet per se te leiden tot een godvruchtig leven. Iemand kan een knap theoloog zijn en veel boeken over God en de Bijbel en de godsdienst hebben gelezen en geschreven, terwijl hij zelf geen vertrouwelijke omgang met God heeft in zijn gebedsleven en persoonlijke vroomheid. Anderzijds kan iemand weinig belezen zijn en een gebrekkige kennis van de Bijbel hebben, terwijl toch in zijn hart het vuur van heilige liefde voor God brandt.

Het gaat om het kennen *van* God! Dit kennen van God wordt in de praktijk geconcretiseerd in het dienen van God, het gehoorzamen aan God, het navolgen van God, en bovenal het eren en verheerlijken van God. En hoe meer we nu *over* God te weten mogen komen, hoe meer het ons moet stimuleren en verdiepen in het kennen *van* God.

Hiermee is dus tevens een tegenwerping beantwoord van hen die in twijfel trekken of de mens God wel echt kan kennen. We zouden

volgens hen hooguit iets van de werken van God kunnen leren kennen, maar niet God Zelf. De Bijbel spreekt daar echter duidelijk anders over.

Denk aan het woord van de Heere in Jeremia 9: *Zo zegt de HEERE: Laat een wijze zich niet beroemen op zijn wijsheid, ... Maar laat wie zich beroemt, zich daarop beroemen dat hij begrijpt en Mij kent* (Jer. 9,23-24). Nog duidelijker is de uitspraak van de Heere Jezus in het Hogepriesterlijk gebed: *En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Die U gezonden hebt* (Joh. 17,3).

De eigenschappen van God willen ons dus stof geven tot verwondering en aanbidding.

Psalm 136 roept ons in het steeds terugkerend refrein ertoe op om God de eer te geven die Hem toekomt, vanwege Zijn eigenschappen en Zijn werken: *Loof de HEERE, want Hij is goed, want Zijn goedertierenheid is voor eeuwig* (Psalm 136,1). Vanuit dit gezichtspunt – namelijk hoe Zijn eigenschappen voor ons even zoveel redenen zijn om Hem te verheerlijken – willen we nadenken over Gods eigenschappen.

Welke eigenschappen van God leren we verder nog in de Bijbel kennen?

Eigenlijk is die vraag niet goed te beantwoorden, omdat God zo groot is, dat wij nooit alles over Hem kunnen zeggen. Het is zoals Psalm 145 het zegt: *De HEERE is groot en zeer te prijzen, Zijn grootheid is niet te doorgronden* (Psalm 145,3).

Toch willen we proberen een paar dingen aan te wijzen. We erkennen hierbij verre van volledig te zijn (zie bijv. NGB art. 1). Uit de veelheid van Gods eigenschappen noemen we slechts de volgende drie, bij wijze van voorbeeld.

Eeuwig

God is allereerst de eeuwige God. Mozes belijdt het in Psalm 90: *Al vóór de bergen geboren waren en U de aarde en de wereld voortgebracht had, ja, van eeuwigheid tot eeuwigheid bent U God.*

Hier wordt Gods bestaan beleden al van vóór de schepping. Zijn eeuwig-zijn betekent dat Hij geen begin of einde heeft. Hierin komt ook een wezenlijk verschil naar voren tussen God en de schepselen. Engelen en mensen zijn door God geschapen, voor een eeuwige bestemming. Zij hebben wel een begin aan hun bestaan (schepping)

maar geen einde. God alleen echter is eeuwig in de hierboven genoemde betekenis.

Juist in Psalm 90 komt de vergankelijkheid van de mens en de kortheid van zijn leven op aarde naar voren in scherp contrast met Gods eeuwigheid. De mens leeft misschien zeventig jaar of hooguit tachtig jaar op aarde voor hij sterft. Zijn dagen vliegen voorbij terwijl bij de Heere duizend jaren zijn als een dag die voorbijging.

Gods eeuwigheid onderstreept in contrast de vergankelijkheid en kwetsbaarheid van de mens. Tegen die achtergrond is de aanhef van deze psalm zo veelzeggend: *Heere, Ú bent ons een toevlucht geweest van generatie op generatie*. De eeuwige God is juist voor die kwetsbare mens een Toevlucht – voor eeuwig!

Gods eeuwigheid houdt tevens in dat Hij vandaag nog Dezelfde is als gisteren en als altijd. Daarom heeft ook Zijn Woord zeggingskracht tot op de dag van vandaag. De Bijbel is niet een geschiedenisboek met verhalen en getuigenissen over iemand die lang geleden bestond, maar waarbij het maar de vraag is of dit wel enige relevantie heeft voor een jongere in de 21^e eeuw. Wie het Woord van de eeuwige God onderzoekt, houdt zich bezig met het getuigenis van Iemand Die leeft – en Die vandaag nog net zo goed in staat is om Zijn beloften te vervullen en Zijn bedreigingen waar te maken, als twee- of drieduizend jaar geleden.

Almachtig

De almacht van God komt natuurlijk met name tot uitdrukking in het scheppingswerk. Maar daar blijft het niet bij. God heeft Zich na de schepping niet afgekeerd van het werk dat Hij voltooide. Hij blijft er voor zorgen. Hij is niet alleen de Tuinarchitect Die het ontwerp heeft gemaakt en uitgevoerd, maar ook de Hovenier Die dagelijks zorgt voor het onderhoud van Zijn kosmos, om chaos te voorkomen.

De almacht van God en Zijn verhevenheid horen bij elkaar. God is de allerhoogste Majesteit. In Psalm 93 komen deze lijnen samen in de belijdenis: *De HEERE regeert, Hij is met majesteit bekleed, de HEERE is bekleed en heeft Zichzelf omgord met macht. Ja, vast staat de wereld, hij zal niet wankelen; vast staat Uw troon, van oudsher, U bent van eeuwigheid* (Psalm 93,1).

De almacht en verhevenheid van God bieden een rijke troost en pleitgrond voor de gelovige. In Psalm 121 komt een dichter aan het

woord die zich klaarmaakt om op reis te gaan naar Jeruzalem. Hij realiseert zich echter dat die reis niet zonder gevaren zal zijn. Waar moet zijn hulp vandaan komen? In gedachten ziet hij de bergen rondom Jeruzalem al voor zich: daar woont en troont God. Hij heft zijn hart in gebed op tot God en kan dan vertrouwend zeggen: *Mijn hulp is van de HEERE, Die hemel en aarde gemaakt heeft* (Psalm 121,2).

Wat een geweldige gedachte: als God mij beschermt met de macht waarmee Hij hemel en aarde geschapen heeft, dan reis ik veilig en getroost.

In Jesaja 40 vinden we een passage waarin God Zelf Zijn volk onderwijst en corrigeert door het te wijzen op Zijn onwankelbare trouw. Hij wil namelijk Zijn scheppende macht inzetten voor het welzijn en de bevrijding van het volk uit de ballingschap.

De moedeloosheid heeft onder hen toegeslagen. Maar dan spreekt God hen bij monde van Jesaja toe en herinnert hen aan het scheidingswerk: *Wie heeft de wateren met de holte van zijn hand opgemeten, of van de hemel met een span de maat genomen, of het stof van de aarde met een maatbeker gevat, of de bergen gewogen in een waag, of de heuvels op een weegschaal?* (Jes.40,12).

Bij deze God zijn de volken – ook de vijandelijke volken die Israël benauwen – als een stofje op de weegschaal of een druppel aan een emmer! (Jes.40,15).

Ze hadden beter moeten letten op de fundamenten van de aarde: hoe God die heeft neergelegd en de hemel heeft uitgespannen als een dunne doek.

Kom nu eens mee naar buiten en kijk eens wat beter naar boven. *Met wie zou u Mij willen vergelijken, of aan wie ben Ik gelijk? zegt de Heilige. Sla uw ogen op naar omhoog, en zie Wie deze dingen geschapen heeft* (Jes. 40,25-26).

De Heere doelt hier op de sterren aan het firmament. Hij kent ze alle bij name en verliest er niet één uit het oog.

En dan volgt de toepassing en de toespitsing op de actuele situatie van het volk: *Waarom zegt u dan, Jakob, en spreekt u, Israël: Mijn weg is voor de HEERE verborgen en mijn recht gaat aan mijn God voorbij? Weet u het niet? Hebt u het niet gehoord? De eeuwige God, de HEERE, de Schepper van de einden der aarde, wordt niet moe en niet afgemat.*

Er is geen doorgronding van Zijn inzicht. Hij geeft de vermoeide kracht en Hij vermeerdert de sterkte van wie geen krachten heeft (Jes. 40,27-29).

Het volk mag rekenen op de trouw van zijn Verbondsgod, Die krachtens Zijn scheppende macht volkomen in staat is om hun heil te bereiden. Het laat heel treffend uitkomen wat in een bekend lied zo wordt gezegd: ‘Wat Zijn liefde wil bewerken, ontzegt Hem Zijn vermogen niet.’

Heilig

Wie bij het licht van de Bijbel nadenkt over de eigenschappen van God – om Hem beter te leren kennen – kan niet om het begrip ‘heiligheid’ heen. De heiligheid van God kunnen we wel de meest karakteristieke eigenschap van God noemen.

De heiligheid van God houdt in dat Hij niet zondigt, niet zondigen kan of wil en de zonde niet verdragen kan. Het woord ‘heilig’ betekent: afgezonderd voor een speciaal doel. Je zou eenvoudig kunnen zeggen: anders dan gewoon. De voorwerpen in de tempel waren heilig, omdat ze onttrokken waren aan het alledaagse gebruik en alleen bestemd waren voor het gebruik in de tempel.

God is heilig in de meest omvattende zin van dit woord: Hij is de gans Andere, met niets en niemand te vergelijken. Zijn heiligheid doortrekt al Zijn andere eigenschappen. Hij is dus heilig in Zijn macht, heilig in Zijn recht, heilig in Zijn goedheid en glorie, maar ook heilig in Zijn toorn en heilig in Zijn liefde.

Zijn heilige liefde is allereerst liefde tot Zijn recht en Zijn eer. Daarop is al Zijn handelen gericht. Ook als Hij Zijn zondaarsliefde tot de mens openbaart, gaat het om Zijn recht en Zijn eer. Daarin is Zijn liefde zo anders dan menselijke liefde en er niet mee te vergelijken. De keerzijde van deze heilige liefde is heilige toorn. ‘Zijn liefde heeft haar grond alleen in Zichzelf, maar Zijn toorn is gemotiveerd door de zonde. Zijn toorn is dus niet in strijd met Zijn liefde. Het is de toorn van Hem, Die liefde is. Zijn toorn kan als een uiting van Zijn gekwetste liefde gezien worden, als een reactie op de verachting van Zijn liefde.’⁹

Jesaja beschrijft in zijn roepingvisioen (Jes. 6:2-5) dat hij de Heere zag zitten op een hoge en verheven troon. Hij was omringd door engelen, die serafs worden genoemd. *Ieder had zes vleugels: met twee*

9. J. van Genderen & W.H. Velema, *Beknopte Gereformeerde Dogmatiek*. Kampen 1992, 167.